

Rozumové argumenty a pohádkové světy

Jazyk apologetiky podle C. S. Lewise

BARBORA ŠMEJDOVÁ

Karolinum

teologie

Rozumové argumenty a pohádkové světy

Jazyk apologetiky podle C. S. Lewise

Barbora Šmejdová

Recenzovali:

ThLic. David Bouma, Th.D.

Josef Mikulášek, Ph.D.

Vydala Univerzita Karlova,

Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz

v edici Teologie

Redakce Josef Táborský

Sazba DTP Nakladatelství Karolinum

První vydání

Tato kniha byla podpořena programem

Univerzitní výzkumná centra UK č. 204052

a Grantovou agenturou UK, projekt č. 150316.

© Univerzita Karlova, 2020

© Barbora Šmejdová, 2020

Cover illustration © Karen Comber, 2020

ISBN 978-80-246-4712-8

ISBN 978-80-246-4717-3 (pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

*S velikou vděčností svým rodičům, manželovi a dětem,
ale také všem, kteří se snaží neúnavně nahlížet pod povrch věcí
a nespokojí se s jednoduchými odpověďmi.*

OBSAH

PROČ JE TŘEBA HLEDAT JAZYK APOLOGETIKY? /9

OSOBA ZA STRÁNKOU /13

Lewisova životní cesta /13

Filosof, teolog nebo umělec? /16

JAK PODLE LEWISE POZNÁVÁME SVĚT? /20

Stvoření k Božímu obrazu /20

Předfilosofická intuice /22

Rekvizity na scéně světa: smyslové poznání /25

Pohled do zákulisí: rozumové poznání /33

METAFORA, MÝTUS A LEWISOVA TEOLOGIE JAZYKA /43

Metafora /44

Od metafory k symbolu a mýtu /48

Transpozice /50

Křesťanství jako pravdivý mýtus /52

K jádru významu /56

ROZMĚRY KŘEŠŤANSKÉ IMAGINACE /63

Co je to imaginace? /63

Křesťanská imaginace podle C. S. Lewise /66

DŮSLEDKY PRO SOUČASNOU APOLOGETIKU /80

Racionální argumentace /81

Jazyk básní, mýtů a příběhů /85

APOLOGETIKA JAKO BRÁNA OTEVŘENÁ PRAVDĚ /91

Bibliografie /94

Summary /99

PROČ JE TŘEBA HLEDAT JAZYK APOLOGETIKY?

Co to je apologetika? Stručně řečeno apologetika je obhajobou křesťanské víry. Apologetický žánr je a od počátku křesťanství byl nedílnou součástí teologie zaměřené směrem ke světu. Teologii na jednu stranu můžeme chápat v užším smyslu, jako vědeckou disciplínu. V širším slova smyslu je však teologie řečí o Bohu, ať už ji pronáší jakýkoliv křesťan. Také křesťanská apologetika nemusí být výsadou teologicky vzdělaných a nepatří pouze do přednáškových síní – je to umění obhajovat víru před těmi, kdo v horizontu křesťanské víry nežijí, a toto umění by měl ovládat každý věřící v kontextu svého konkrétního životního poslání. První list Petrův, na nějž se apologetika odvolává, formuluje tento úkol slovy: „Buďte vždy připraveni dát odpověď každému, kdo by vás vyslyšel o naději, kterou máte“ (1 Pt 3,15). Klíčovým slovem je v této větě „naděje“. Ve svém životě s Kristem ji křesťané zakouší, a proto chtějí druhého do tohoto světa plného smysluplnosti a harmonie vtáhnout. Chtějí sdílet s ostatními to, kde sami nacházejí pravdu, dobro a krásu.

S podobným vědomím stojí svatý Pavel spoutaný před místodržícím Festem a králem Agrippou, když říká: „Kéž by dal Bůh, aby ses nejen ty, nýbrž i všichni, kdo mě slyší, stali dříve nebo později tím, čím jsem já – kromě těchto pout“ (Sk 26,29). Z Pavlovy strany se nemůže jednat ani v nejmenším o nátlak či o pokus zatlačit druhého do úzkých. Pavel je vězněm; Festus a Agrippa mají nad ním moc. A přesto z Pavlových úst můžeme slyšet pozvání, za kterým stojí upřímná touha vydávat o Kristu svědectví i za cenu vlastního života. Není proto ani podstatné umět mistrně hledat pádné argumenty na jakékoliv námitky, ačkoliv umění argumentovat k výbavě dobrého apologety jistě patří. Jde především o to, vydláždít cestu k pokladu, který jsme našli a který dnes často bývá pro druhé schován pod nepřitažlivým harampádím ve formě skandalizujících mediálních titulků či nedůvěryhodných výpovědí falešných svědků.